

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยสัปดาห์ ฉบับที่ ๒๐/๕๖ | ๒๕ กุมภาพันธ์ - ๓ มีนาคม ๒๕๕๖

การเลื่อนไหลของระบบเศรษฐกิจโลก (๒) : เมื่อเงินหยวนเข้าแทนที่ ดอลลาร์สหรัฐฯ และ ยูโร

สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป เคยเป็นมหาอำนาจในระบบเศรษฐกิจ แต่หลังประสบวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ทำให้ทิศทางของเศรษฐกิจโลกได้หันมาสู่ภูมิภาคเอเชียมากขึ้น อาทิ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ทั้งนี้ ปัจจุบันจีนกำลังก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านเศรษฐกิจโลก เห็นได้จากนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนที่จะผลักดันให้เงินหยวนเข้าไปเป็นสกุลเงินหลักของโลกในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งคาดว่าจะสามารถเข้ามาเปิดดอลลาร์สหรัฐฯ และยูโรได้ในอนาคต....

การรุกคืบของเงินหยวนในระบบเศรษฐกิจโลก

จากครั้งก่อนได้กล่าวถึงประเทศกำลังพัฒนา อาทิ กลุ่ม BRICS ที่เริ่มร่วมมือในรูปแบบต่างๆ เพื่อขยายเศรษฐกิจและสร้างอำนาจการต่อรองให้กับกลุ่มประเทศของตน ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจโลกที่สร้างความไม่มั่นคงกับระบบเศรษฐกิจ และระบบการเงินที่อิงดอลลาร์สหรัฐฯ และยูโร จึงทำให้เงินสกุลอื่นๆ โดยเฉพาะเงินหยวนเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงจากความไม่มั่นคงทางค่าเงิน ทั้งนี้ ปัจจุบันจีนมีขนาดเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยจีนมีเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเป็นอันดับหนึ่งของโลก คือมากกว่า ๓ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีขนาดผลผลิตมวลรวม (GDP) เป็นอันดับสามของโลก^๑ อีกทั้งยังเป็นประเทศผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก ซึ่งจากนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนที่ใช้เวลาเพียง ๓๐ ปี ทำให้พัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างก้าวกระโดด อาทิ นโยบายการส่งเสริมให้ใช้เงินหยวนเพื่อชำระค่าสินค้าระหว่างประเทศ แม้เริ่มแรกจะเป็นเพียงโครงการนำร่องระหว่างจีนกับฮ่องกง มาเก๊า รวมถึงประเทศในกลุ่มอาเซียน ๑๐ ประเทศเท่านั้น แต่ปัจจุบันจีนได้ผ่อนคลาย และขยายขอบเขตการใช้เงินหยวนออกไปในหลายประเทศและหลากหลายมากขึ้น เพื่อผลักดันให้หยวนเป็นสกุลเงินสากลของโลก พร้อมทั้งยังกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมการใช้เงินหยวนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ๕ ปี ฉบับที่ ๑๒ ของจีน โดยมีแผนผ่อนคลายเงินทุนเคลื่อนย้าย และพัฒนาธุรกิจเงินหยวนระหว่างประเทศ แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) การค้าระหว่างประเทศ ๒) การลงทุนทางการเงินระหว่างประเทศ และ ๓) เป็นสกุลเงินสำรองระหว่างประเทศ

จีนได้ริเริ่มการส่งเสริมการค้ากับกลุ่มประเทศยุโรป ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศอาเซียนผ่านกรอบความร่วมมือ ASEAN-CHINA FTA โดยรัฐบาลจีนได้ทำกรอบข้อตกลงทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ

ภายใต้กรอบ Chiang Mai Initiative ในปี พ.ศ.๒๕๔๐ และความตกลงว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตราแบบทวิภาคี (Bilateral Currency Swap Agreement) กับธนาคารกลางของ ๑๗ ประเทศ (รวมเขตการปกครอง) ได้แก่ เกาหลีใต้ ฮ่องกง มาเลเซีย เบลารุส อินโดนีเซีย อาร์เจนตินา ไชล์แลนด์ สิงคโปร์ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย มอริเชียส คาซัคสถาน ปากีสถาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ตุรกี และออสเตรเลีย รวมทั้งไทยที่ลงนามเมื่อ ๒๒ ธ.ค.๕๕^๒

นอกจากนี้ ทางการเงินยังจัดตั้งเขตทำธุรกรรมการค้าเงินสกุลต่างๆ เพื่อให้มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิงอย่างเป็นทางการ โดยทดลองเปิดตลาดระหว่างธนาคาร (Interbank) ใน ๔ มณฑลแรก ได้แก่ มณฑลชานตง กวางสี ยูนนาน และซินเจียง และทำธุรกรรมซื้อ-ขายแบบกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยตรง (Direct Quotation) ระหว่างเงินหยวนกับเงินวอน (เกาหลี) เงินดอลลาร์ (เวียดนาม) เงินบาท (ไทย) เงินกีบ (ลาว) และเงินเตงเก (คาซัคสถาน) รวมทั้งเงินรูเบิล (รัสเซีย)

ล่าสุด หลังจากธนาคารกลางจีนได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกของจีน สามารถใช้สกุลเงินหยวนในการค้าขายได้เมื่อ มี.ค.๕๕ รวมทั้งอนุญาตให้กิจการทั่วไปทั้งหมดของจีน สามารถทำการค้าขายชำระราคาสินค้าด้วยสกุลเงินหยวน ทำให้จำนวนบริษัทต่างชาติที่ใช้สกุลเงินหยวนเป็นทางเลือกในการค้าขายมีเพิ่มขึ้น ดังนั้นในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่เงินหยวนจะถูกนำมาใช้ในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศมากขึ้น

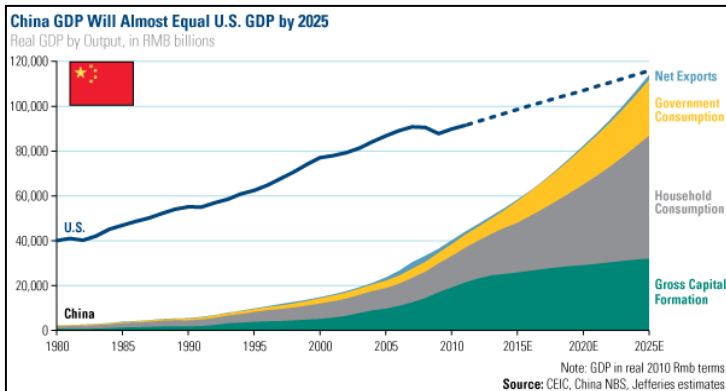

โดยความสำเร็จของการรุกคืบของเงินหยวนครั้งนี้ เกิดจากการที่จีนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุนอย่างมีลำดับและแบบแผนดำเนินงานที่ชัดเจนทำให้จีนมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ จีนยังมีภาคธนาคารที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นผลสำเร็จมาจากนโยบายเศรษฐกิจของจีนที่สามารถดึงดูดเงินลงทุนมหาศาลจากทั่วโลก^๓

แนวโน้มในอนาคต : ทิศทางและอุปสรรคของเงินหยวนในระบบเศรษฐกิจโลก

การที่เงินหยวนจะก้าวขึ้นมาเป็นเงินสกุลหลักในระบบเศรษฐกิจโลกนั้น อาจยังต้องอาศัยระยะเวลา และต้องมีการเปิดเสรีทางการเงินมากขึ้น แต่หากมองตามศักยภาพที่จีนมีขนาดเศรษฐกิจและสัดส่วนการค้ำที่ค่อนข้างใหญ่ (Size of the economy) ซึ่งคาดว่าจีนจะมีสัดส่วนต่อ GDP ของโลกเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.๒๐๒๕^๔ มีความต้องการบริโภคภายในประเทศในทุกมิติเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งรัฐบาลจีนเริ่มผ่อนคลายมาตรการด้านเศรษฐกิจในหลายด้านมากขึ้น อีกทั้งการใช้สกุลเงินหยวนทำให้สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงิน และสะดวกในการติดต่อกับค้าขายมากยิ่งขึ้น จึงเป็นไปได้ที่เงินหยวนจะก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทสำคัญคานอำนาจกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

แหล่งข้อมูล: <http://www.usfunds.com>

แต่หากมองในมิติอุดมการณ์สังคมนิยม ซึ่งในอดีตผู้นำจีนตั้ง เลี้ยวผิง ต้องการให้ประชาชนจีนมีการกระจายรายได้ที่ทัดเทียมกัน โดยเรียกกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนที่ผสมระหว่างระบบสังคมนิยมและทุนนิยมว่า “ระบบสังคมนิยมที่มีเอกลักษณ์เป็นของชาวจีน” (Socialism with Chinese Characteristic) และ คาดหวังให้จีนเป็นประเทศพัฒนา ระดับกลางภายในปี ค.ศ.๒๐๕๐ โดยที่จีนยังมีการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์และมีเป้าหมายพัฒนาให้จีนเป็นประเทศสังคมนิยม ไม่ใช่ทุนนิยม แต่จากความสำเร็จด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจกว่า ๓๐ ปีที่ผ่านมา พบว่าจีนประสบความสำเร็จเกิน

กว่าที่อดีตผู้นำตั้งเป้าหมายไว้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหา ช่องว่างรายได้ระหว่างคนรวย-คนจน และการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมระหว่างเขตเมือง-ชนบทมากขึ้น ดังนั้น การที่จีนเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ทำให้จีนก้าวไปสู่ระบบทุนนิยม และทำให้ถูกควบคุมและแทรกแซงจากต่างชาติโดยเฉพาะสหรัฐฯ และองค์กรการเงินระหว่างประเทศ อาทิ IMF, WB และ WTO รวมทั้งบริษัทต่างชาติ ได้มากขึ้นด้วย ทำให้ในอนาคตเงินภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์อาจประสบปัญหาที่ควบคุมไม่ได้ และดูเหมือนจีนก็ไม่ได้ต้องการเช่นนี้ ดังนั้น การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจเพื่อให้เงินหยวนเป็นเงินสกุลหลักของระบบเศรษฐกิจโลกอาจยังเป็นไปได้ยาก ซึ่งจีนคงเลือกวิธีทำข้อตกลงในการแลกเปลี่ยนและค้าขายกับแต่ละประเทศมากกว่า เพื่อรักษาเสถียรภาพและง่ายต่อการควบคุม

ความลงท้าย

แม้ปัจจุบันการใช้เงินหยวนของจีนยังอยู่ในวงจำกัด แต่ความพยายามของรัฐบาลจีนในการส่งเสริมให้ใช้เงินหยวนเพื่อชำระค่าสินค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งประโยชน์ในการสร้างความได้เปรียบให้กับผู้ประกอบการค้าของจีนและคู่ค้าเพิ่มขึ้น ช่วยลดต้นทุนในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และลดความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งในกรณีของไทย เงินหยวนเข้ามามีบทบาทในการค้าขายแดนระหว่างไทยกับจีนตอนใต้ที่ทำการชำระค่าสินค้าด้วยเงินสกุลบาทและหยวน โดยไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีต้นทุนต่ำและสะดวกรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จีนต้องแลก คือ การเผชิญกับความท้าทายในอนาคตจากการเปิดเสรีของระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ประกอบกับจีนเป็นประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่ และเป็นคู่ค้าสำคัญของหลายประเทศ รวมทั้งไทยและอาเซียน ซึ่งรัฐบาลไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาทำความเข้าใจ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านกฎระเบียบต่างๆ ในการรองรับเงินหยวนที่จะมีบทบาทมากขึ้นในธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศ เพื่อลดอุปสรรคและความเสี่ยง รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มทางเลือก อีกทางหนึ่งของเศรษฐกิจไทยในภาพรวมด้วย...

ข้อมูลอ้างอิง

^๑ <http://www.imf.org/>

^๒ ข้อมูลการลงนาม Bilateral Currency Swap Agreement ที่มา : The People's Bank of China

^๓ หยวน : สกุลเงินใหม่ในภูมิภาค . วรินทร์ ชัยวิวัฒน์, พัฒนพงษ์ ภูสุวรรณ .ธนาคารแห่งประเทศไทย . <http://www.bot.or.th/>

^๔ <http://www.usfunds.com/investor-resources/frank-talk/#.USQ8nR1vDa0>